

MỘT SỐ VẤN ĐỀ TRỌNG TÂM VỀ THÔNG TIN PHỤC VỤ LÃNH ĐẠO

Phạm Sơn
Giám đốc TT TTKHTK

Theo Nghị định 15/CP năm 1984 của Chính phủ quy định chức năng nhiệm vụ của Trung tâm Thông tin KHCN quốc gia cũng như các Trung tâm Thông tin ngành và địa phương, cũng như dự thảo Nghị định về hoạt động thông tin khoa học cụ thể hoá luật khoa học công nghệ thì việc thu thập, xử lý in ấn ra các loại thông tin đáp ứng cho các cấp lãnh đạo là một trong những nhiệm vụ quan trọng của các trung tâm thông tin ngành và địa phương. Theo định hướng này, hầu hết các trung tâm thông tin nằm trong mạng lưới của Trung tâm Thông tin Khoa học quốc gia đều biên soạn ấn phẩm thông tin phục vụ lãnh đạo. Trung tâm Thông tin Khoa học Thống kê của Viện Khoa học Thống kê đã có đôi lần dự kiến tiến hành công việc này, nhưng do một số nguyên nhân khách quan và chủ quan nên cho đến nay vẫn chưa thực hiện. Trong chương trình nghiên cứu khoa học năm 2004, Viện Khoa học Thống kê đã nhất trí giao cho Trung tâm Thông tin Khoa học Thống kê nghiên cứu đề tài: “Xác định nội dung và phương thức ra ấn phẩm thông tin phục vụ lãnh đạo”. Đây là vấn đề mới, vì vậy trong bài báo này, chúng tôi muốn trao đổi một số vấn đề trọng tâm của ấn phẩm thông tin phục vụ lãnh đạo.

Trước hết, muốn xác định nội dung thông tin đưa vào ấn phẩm thông tin phục vụ lãnh đạo chúng ta phải xác định rõ phạm vi đối tượng phục vụ và nhu cầu thông tin họ cần. Về đối tượng phục vụ, hiển nhiên là các vị lãnh đạo ngành (Tổng cục trưởng, phó tổng cục trưởng) và thủ trưởng các vụ nghiệp vụ, cũng như cục trưởng cục thống kê địa phương. Đây

là những đối tượng sử dụng thông tin đặc thù, vì họ là những cán bộ lãnh đạo của cơ quan sản xuất thông tin kinh tế - xã hội, đáp ứng nhu cầu thông tin cho nhiều cấp lãnh đạo và quản lý của trung ương cũng như địa phương. Đây là một đặc điểm quan trọng cần lưu ý trong việc xác định nội dung thông tin phục vụ lãnh đạo sau này. Ngoài những đối tượng trên, cần xác định thêm một số người dùng tin khác như cán bộ giảng dạy, cán bộ nghiên cứu và những cán bộ hoạch định chính sách của ngành. Đây là những đối tượng dùng tin mà ấn phẩm thông tin phục vụ lãnh đạo phải cung cấp. Bởi lẽ, trong thời đại bùng nổ thông tin hiện nay, nhất là qua các mạng internet - nguồn tin hết sức đa dạng và phong phú, nhưng các lãnh đạo quá bận nên không có thời gian để khai thác, tìm hiểu. Vì vậy, các trung tâm thông tin cần thu thập, khai thác, xử lý và cung cấp các thông tin đáp ứng nhu cầu cho các đối tượng này. Về nhu cầu thông tin, đây là phạm trù khách quan như phạm trù giá trị trong kinh tế chính trị học - việc xác định nhu cầu thông tin thường căn cứ vào chức năng nhiệm vụ của từng cấp lãnh đạo để hoạch định. Tuy nhiên, việc đáp ứng nhu cầu thông tin cho các cấp lãnh đạo lại thông qua câu hỏi họ cần những loại thông tin gì? Và đây lại là vấn đề mang tính chủ quan. Chẳng hạn một đồng chí lãnh đạo trưởng thành từ một ngành cụ thể, ông ta có am hiểu khá rõ về lĩnh vực đó và do vậy, ít quan tâm đến các thông tin về lĩnh vực đã kinh qua, ngược lại họ lại rất cần những thông tin của các lĩnh vực khác. Do vậy, ấn phẩm thông tin phục vụ lãnh đạo trong trường hợp này chủ yếu là đáp ứng yêu cầu, chứ không phải đáp ứng “nhu cầu”. Đây là một

vấn đề hết sức tế nhị và nhạy cảm khi xác định nội dung của ấn phẩm thông tin phục vụ lãnh đạo. Theo kinh nghiệm của nhiều cơ quan thông tin trong nước, thông thường khi xây dựng nội dung ấn phẩm thông tin phục vụ lãnh đạo, người ta trung cầu ý kiến của các đồng chí lãnh đạo cao cấp nhất của ngành và xem yêu cầu của các vị lãnh đạo này như là “nhu cầu”. Còn những đối tượng dùng tin khác, vì quá nhiều nên chúng ta chỉ thông qua chức năng nhiệm vụ để xác định nhu cầu thông tin cần phục vụ.

Theo quan điểm đó, nội dung tờ thông tin phục vụ cán bộ ngành Thống kê gồm: các mảng thông tin về đường lối chính sách của Đảng và Nhà nước; các văn bản quy phạm pháp luật có liên quan đến thống kê; một số thông tin kinh tế xã hội mang tính chất thời sự nhưng chưa được Tổng cục Thống kê thu thập, xử lý; các thông tin có liên quan đến phương pháp thống kê cũng như kinh nghiệm tổ chức thống kê của các nước trong khu vực và thế giới. Ngoài ra, có thể đưa vào một số tin về tình hình nghiên cứu ứng dụng các phương pháp thống kê tiên tiến, công nghệ thông tin và phương pháp toán.

Tiếp theo là nguồn thông tin để cần khai thác. Vấn đề cốt lõi của hoạt động thông tin nói chung là phải xây dựng được nguồn thông tin ổn định, phong phú và khoa học. Đối với ấn phẩm thông tin phục vụ lãnh đạo thuộc loại thông tin chọn lọc từ nhiều luồng tin khác nhau và thông qua quá trình thu thập, xử lý, hệ thống hoá và chọn lọc để đáp ứng nhu cầu của các đối tượng dùng tin. Do vậy, một trong những trọng tâm nghiên cứu của đề tài cần giải quyết là xác định các nguồn tin để xử lý và ra ấn phẩm thông tin phục vụ lãnh đạo. Để giải quyết vấn đề này cần nghiên cứu rõ nhu cầu thông tin của các đối tượng sử dụng

và khảo sát các thông tin tư liệu có thể thu thập được. Chẳng hạn, đối với loại thông tin trong nước, mảng có liên quan đến chính sách chế độ của Nhà nước có thể tra cứu qua công báo; mảng thông tin về tình hình kinh tế xã hội có thể nghiên cứu tìm hiểu qua các loại báo ngày, tuần,...; mảng thông tin về nghiệp vụ chỉ có thể tra cứu qua các loại tạp chí; mảng thông tin khoa học và những thông tin khác chủ yếu tìm hiểu qua các loại sách,... Đối với thông tin ngoài nước, với sự hỗ trợ của internet có thể khai thác cập nhật dễ dàng. Riêng mảng thông tin nghiệp vụ chuyên ngành thống kê là mảng thông tin “nội sinh”, cần phải sưu tầm, hệ thống hoá đầy đủ các loại tài liệu nghiệp vụ như chế độ báo cáo, phương án điều tra, phân tích kết quả các cuộc điều tra, đặc biệt là các kết quả nghiên cứu đề tài các cấp, các báo cáo tổng luận và chuyên đề. Đây là khối công việc lớn nhất là trong việc truy cập, khai thác các thông tin tư liệu trên mạng internet có liên quan đến phương pháp thống kê tiên tiến. Vì nó có liên quan đến thời gian nghiên cứu xử lý thông tin.

Một việc làm không kém phần quan trọng khác là tổ chức phân loại, xử lý và chọn lọc các tin. Đây là loại lao động đặc thù, đòi hỏi phải có cán bộ có trình độ chuyên môn và am hiểu các vấn đề nghiệp vụ, sử dụng thành thạo máy tính và biết ngoại ngữ. Đồng thời để đưa “dây chuyền” sản xuất bản tin vận hành một cách thông suốt cần xây dựng một quy trình sản xuất chặt chẽ từ khâu khai thác tư liệu, tuyển chọn, xử lý, biên tập, in ấn và phát hành.

Trên đây là một phác thảo sơ bộ về nội dung công việc ra ấn phẩm thông tin phục vụ lãnh đạo. Để cho bản tin sớm ra mắt bạn đọc góp phần phục vụ cho nhu cầu của các cấp lãnh đạo đòi hỏi Trung tâm Thông tin Khoa học Thống kê phải nỗ lực phấn đấu nhiều hơn nữa■